

+
●
○

Mistä Määttä tai Määttänen -suvut ovat lähtöisin?

- Karjalaisten erä- ja kauppareitit ulottuivat Pohjanlahdelle ja Vienanmerelle asti. Karjalan suunnalta verotettiin samalla lappalaisia, kveenejä (*kainuulaisia, kantasuomalaisia*) sekä myös Jäämeren rannalla asuneita norjalaisia.
- Ruotsin kuninkaiden organisoimana pirkkalaiset ottivat haltuunsa Perämeren ja läntisen Lapin 1200-luvun lopulta lähtien. Ruotsin kruunun verotusoikeus alkoi alueella vuonna 1544 lopettaen pirkkalaiskauden 1600-luvun alkuun mennessä. (*Määttäset (2006) s.16, M. Huovila, 1992*)
- Sukunimen Määttänen ja Määttä kantajia on ollut hyvin varhain eri puolilla ”Suomea” - kauan ennen asiakirja-aikaa.
- Ensimmäisissä säilyneissä veroasiakirjoissa 1500-luvun alkupuolelta Määttä/Määttäin -sukunimisiä talollisia on **Viipurin läänin lisäksi Savonlinnan ja Pohjanmaan lääneissä**. Savonlinnan seudun Määttä/Määttäin -nimiset henkilöt katoavat luetteloista – heidän on arveltu siirtyneen 1600-luvulla mm. Käkisalmen lääniin ja Inkerinmaalle.

Ovatko Määtät ja Määttäset samaa sukua?

- Määttä/Määttäin -sukunimi on kirjattu vanhoihin asiakirjoihin hyvin eri tavoin - esimerkiksi: Mettein, Måtten, Mättäyin – kirjan mukaan sen erilaisia kirjoitustapoja on ollut yli 30 (*Määttäset s.131*).
- Kainuusta Pohjois-Karjalaan siirtyneiden Määttien sukunimi on vaihtunut 1800-luvulla pidempään Määttänen muotoon. Vielä 1900 -luvun alussa syntyneet Pielisen Määtät vaihtoivat nimekseen Määttänen. Sukunimen perusteella ei voine aina varmuudella päätellä, kumpaan sukulinjaan henkilö on alkujaan kuulunut.
- Olivatko sukunimen Määttä/Määttäin omaavat henkilöt sukua keskenään? On mahdollista, että samankaltainen sukunimi on vain sattumalta otettu käyttöön eri paikoissa.
- Asiaa voidaan selvittää geenisukututkimuksella. Sen avulla päästään kiinni haplosukupuihin, jotka kertovat sukujen vanhasta asutushistoriasta myös ajalta ennen sukunimien käyttöönottoa.

Geneettinen tutkimus edistyy

- ❑ **Ihmisen perimä (genomi) selvitetiin kokonaan vuonna 2003.** Tämän mahdollistivat kehittyneet testimenetelmät ja supertietokoneiden huimasti lisääntynyt laskentateho.
- ❑ **Geenin käsite on muuttunut – eliöiden monimutkaisuus saattaakin perustua RNA-geeneihin** - Yle Areena: [LINKKI](#)

Ihmisgenomiprojektin jälkeen kuluneiden 20 vuoden aikana käsityksiä perimästä on korjattu ja **geenin käsittekin on uudistettu**. Myöskään roska-DNA:ksi aikoinaan kutsuttu DNA-alue ei ole roskaa, vaan sisältää lukuisia tärkeitä toimintoja.

❑ **Nobel-palkinto vuonna 2022**

- RUOTSALAINEN Svante Pääbo sai viime vuoden lääketieteen ja fysiologian Nobelin palkinnon muinaisgenetiikan tutkimuksistaan. Pääbo on kehittänyt keinoja, joilla voi eristää muinaisista, kymmeniä tuhansia vuosia vanhoista luista dna:ta.

❑ **Me kaikki olemme hybridejä, Homo sapiens on monen lajin risteymä** Yle Areena: [LINKKI](#)

- Suomalaisten geneettistä jakoa itä- ja länsisuomalaisiin on selitetty keskiaikaisella Pähkinäsaaren rajalla. Geneettinen raja näyttääkin perustuvan kivikautisiin luonnonoloihin.

Kolme geenisuku- tutkimuksen päätestiä:

- ❑ **Mieslinjaisia sukuhaaroja selvitetään Y-DNA-tutkimuksin.** Sukupuolikromosomi Y periytyy vain isältä pojalle. Se vastaa ainoastaan miessukupuolen ominaisuuksien kehittymisestä (*ei vaikuta ulkonäköön tms.*).
- ❑ **Äitilinjatesti eli mtDNA-testi** on äidiltä periytyvän mitokondrion DNA:n tutkimusta, jolla saadaan selville testatun äitilinjan haplotunnus. Kaikki lapset perivät mitokondrion ainoastaan äidiltään.
- ❑ **Kokonaisperimä (*autosomaalitest*) on nk. serkkutesti,** joka FamilyTreeDNA firmalla on nimetty Family Finder-testiksi. Se kertoo, ketkä testatuista jakavat yhteisiä geenejä, joko isän tai äidin tai molempien vanhempien kautta.

ISÄLINJAN Y-DNA testi ei osoita lähisukulaisuutta – sillä etsitään isälinjojen sukulaisuuksia menneisyydessä.

Lähisukulaisuuksia etsitään nk. serkkutestillä eli autosomaalitestillä.

Netissä paljon materiaalia mm.:

- Suomen sukututkimusseura – koulutusta [LINKKI](#)
- Ahti Kurrin kotisivut – DNA-sukututkimus [LINKKI](#)

+

●

○

Geneettisen sukututkimuksen testien kehittyminen

- Markkeritesteistä tuli myyntiin 2000-luvun taiteessa Y-12, minkä jälkeen tulivat Y-25, Y-37, Y-67 ja Y-111. Näistä ovat käytössä enää vain Y-37 ja Y-111. Vanhoja testejä voi korottaa, mutta se ei yleensä tuota juurikaan lisätietoa.
- Vuonna 2014 tuli käyttöön Big Y, vuonna 2017 Big Y-500 ja lopulta Big Y-700 vuonna 2019.
- Big Y-700 testin tulos on pysyvä päätehaplo. Se voidaan sijoittaa geenisukupuuun. Testitulosten lisääntyessä sukupuun oksisto haaroittuu lisää ja päätehaplon sijainti tarkentuu jatkuvasti.

Määttästen Y-DNA testit olivat alkuvuosina käytettyjä alimman tason Y-12 ja Y-25 markkeritestejä.

- Muolaan Kalloin/Määttäset ovat I-haploryhmää.
- Määttät/Määttäset ovat N-haploryhmää.
- Markkeritestien tulosten avulla ei voi päätellä mitään tarkempaa sukujen asutushistoriasta.

Testifirmalla on väliä:

Oleellinen osa DNA-sukututkimusta ovat

vertailtavat tulokset ja perinteinen sukututkimus

- **FamilyTreeDNA** <https://www.familytreedna.com/> - eniten suomalaisten isälinjan Y-DNA testejä!
- MyHeritage <https://www.myheritage.fi/dna> - paljon serkkutestejä, "Amerikan serkkuja"
- 23andMe <https://www.23andme.com/> - haplot, vähän suomalaisia
- Ancestry <https://www.ancestry.com/dna/> - suurin, maksulliset analysointivälineet
- FamilyTreeDNA:lla on laajin suomalaisten isälinjojen Y-DNA:n testitulosten tietokanta eli vertailuaineisto.
- Muitakin pienempiä testiyrityksiä on

+

Määttien ja Määttästen – suvuista on tehty useita sukukirjoja

- Määttä-sukuja on selvitelty usealla eri suunnalla Suomessa ja perustettu sukuseuroja, jotka ovat julkaisseet ainakin yhdeksän sukukirjaa, joista on Kansalliskirjaston Fennica-tietokannassa mainittuna kuusi: [LINKKI](#)
- Martti T. Määttäsen innostamana teetettiin 2000-luvun taitteen jälkeen Määttästen ja Määttä sukujen joukoissa useita isälinjaisi Y-DNA markkeritestejä.
- ❖ Muolaan Määttästen talot asuttivat vävylinjan Kalloin/Määttäset, joiden jälkeläiset kuuluvat I-haploryhmään.
- ❖ Muut Määttänen-Määttä suvun suorat isälinjaiset sukuhaarat kuuluvat Suomen yleisimpään N-haploryhmään, mikä tarkoittaa, että viime mainituilla on ollut varmasti yhteinen esi-isä kaukana menneisyydessä – kuinka kaukana?

Kainuun Määttä-sukuhaaroja:

- Hannu Määttä Kuhmo
- Jöran Määttä Kuhmo
- Johan Määttä Sotkamo
- Páhl Määttä Sotkamo
- Antti Määttä Pielisjärvi (kts. alla)
- Kauppi Määttä Sotkamo
- Lauri Määttä Ristijärvi
- Lauri Antinp. Määttä Kuusamo (kuluu sotkamolaisen Antti Simonp. Määtän sukukuntaan)

Lähde: Määttä Kainuun tervamailta, Määttä sukuseura ry - toim. Kauko Määttä, 2012

Karjalankannaksen Määttäsiä:

Muolaan Määttäsen talon jälkipolvet kuuluvat Kalloin/Määttänen vävylinjaan.

Kannaksen:

- Simo Määttänen, Rautu
- Lauri Määttänen, Pyhäjärvi Vpl

Pohjois-Karjalan:

- Simo Määttänen, Öllölä
- Tuomas Määttänen, Öllölä
- Heikki Määttänen, Keskijärvi

Pielisen Määttäsiä/Määttä:

- Antti Määttä, Pielisjärveltä
- Pehr Määttä, Pielisjärveltä

Lähde: Määttästen suvusta, Määttästen sukuseura ry – toim. Martti T. Määttänen, 2006

Kuusamon Määttien esivanhemmat:

A) Sotkamon Alasotkamon Antti Simonpoika Määtän (s.n. 1628 k. 1697) pojat Kuusamossa:

- Simo Antinpoika (s.n. 1650 k. 1712) Tolva
- Antti Antinpoika (s.n. 1657 k. 1713) Vuotunki
- Heikki Antinpoika (s.n. 1660 k. 1719) Suininki

B) Nimismies Tapani Simonpoika Määttä (s.n.? k. 1712) Vasaraperä

- lienee ollut em. sukua veljeksille

Lähde: Vuotunki mielessäni – Kuusamon Määttä 500 vuoden suuhistoria, Martti Käkilehto 2021

+

•

○

Määttä/ Määttänen -sukujen asutushistoria –

Ari Kolehmainen 2021

- Määttien varhainen kantaisä on isälinjan Y-DNA:n perusteella elänyt Karjalan Kannaksella varhaisella keskiajalla tai rautakauden lopulla ennen sukunimien syntyä. Tämä linja näyttäisi pääosiltaan savolaistuvan n. 1200-luvulla.
- Määttien haploryhmästä (N-ZS10792) polveutuvat myös Hapokset, Tolvaset, Immoset ja Tuunaiset. Näistä Tolvasten ja Tuunaisten suku ovat lähtöisin myös Savonlinnan ympäristöstä. Immoset ovat levinneet laajemmalla Rantasalmen ja Savonlinnan seudulla aikakirjojen alkaessa.
- Ovatko Määtät Karjalan Määttiä vai Savossa jo varhain asuneita Määttäsiä?
- Määttille lähimmät muut suvut ovat keskiajan alussa Karjalasta Savoan tulleita, joka puoltaisi myös isälinjan karjalaista ekspansiota Savoan.
- **Kolehmainen Ari**, sukututkija, Suomen historian maisteri – <https://www.menneenjaljet.fi/>

+

•

○

Selviteltäviä sukukysymyksiä on vielä

Karjalan Määttästen ja Savon Määttien sukulaisuuskysymys on vielä ratkaisua vailla.

Molempien sukuhaarojen asutushistoriassa riittää vielä tutkittavaa.

- ❖ **Isälinjan Y-DNA testejä tulisi tehdä lisää jo testatuista Määttä-sukuhaaroista**
- ❖ **Testaukseen tavoiteltavia Määttä-sukuhaaroja 2023:**
 - **Kannaksen Määttäset**
 - **Laitasaaren vanhat Määttät**
 - **Kemijoen Määttät**

Ohjelmalla voi tarkastella haploryhmiä käyttämällä valikon esimerkkejä tai sukuhaaransa tuloksia – vain suuntaa antava!

SNP – tracker

[LINKKI](#)